

503

ՍԷՍՍԻԶ Վ.Ա.'ԻԶ

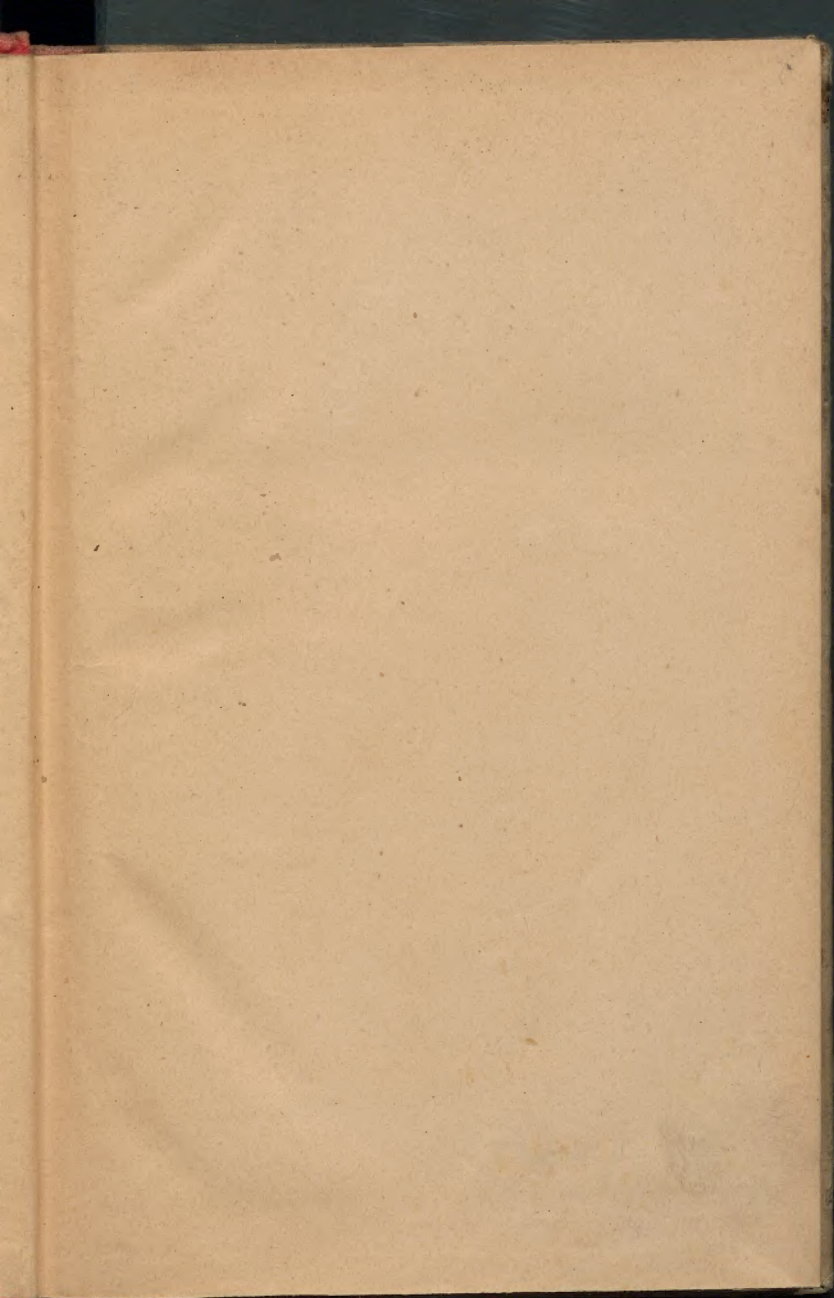
Ե.Ա.'ՆԻ

ԷՎԼԵՐՏԷ ՎԷ ՔԻԼԻՍԷԼԵՐՏԷ

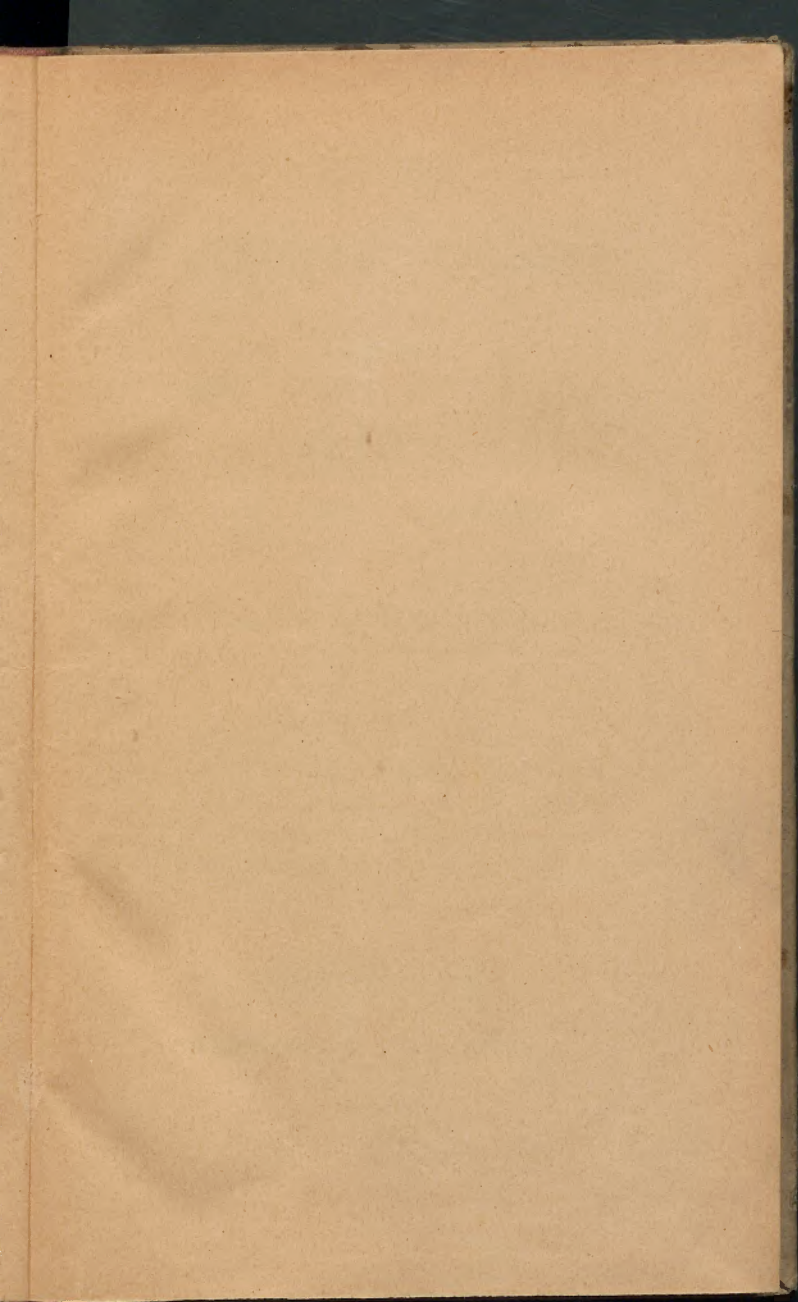
ՕԳՈՒՆԱՃԱԳ

Վ.Ա.'ԶԼ.Ա.Ր

W. 503.

W. S

m. 5

ԻՆՍԱՆԸՆ ԿԻՒՆԱՀԸ

Է Ս Է Ր Ի

ՄՈՒՆԻՍԻՊԱԼ Գ. Գ. ՄՕՆՖՕՐԹ

«Պիլիկինին խաթասընտան նաշի էօլիւմ սալ-
Թանաթ էթտի»: Բօմ. 5. 17:

معارف عمومیہ نظارت جلیله سنک ۳ صفر ۱۳۰۸ و ۵ ایلول ۱۳۰۶ تاریخلی
و ۵۳۳ نومرولی رخصتنامہ سیلہ نشر اولمشدر
مصارفی آمریقان مسیونر شرکتی طرفندن تسویه اولندرق طبع اولمشدر

Ի Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ

ՄԱԹՊԱՄԱ Ի Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1890

THE HISTORY OF THE

1774

1774

1774

1774

ԻՆՍԱՆԸՆ ԿԻՒՆԱՀԸ

«Պիրինին խաթասընտան նաշի էօլիւմ սալ-
թանամ էթտի»: Բօմ. 5. 17:

Քիթապ Ը Մուգատտէս հէփ ատէմէրին
կիւնահքեար օլտըղընը թա'լիմ էտէր: «Ձիրա
զէմինտէ սալին ատէմ եօգ տըր քի էյլիք
էտէր, վէ կիւնահ իյլէմէզ»: «Ճիւմլէսի կիւնահ
իյլէյիպ Ալլահըն 'իզզէթինտէն մահրուլմ գալ-
տըլար: Պիր սալին եօգ, պիր պիլէ եօգ տըր»:

Քիթապ Ը Մուգատտէս կիւնահըն ինսանա
միրաս հալինտէ կէչտիյինի տախի թա'լիմ է-
տէր: «Իյթէ շէրր իլէ տօղտուլմ»: «Ձիրա պիր
ատէմին իթա'աթսըզլըղը սէպէպիյլէ չօգլար
կիւնահքեար օլտըլար»:

Քիթապ շուրասընը տախի պիլտիրիյօր քի,
կիւնահքեսարա անճագ քէսպինէ սա'յ էթտիյի
սալահ նօզթա ի նաղարընտան պագըլտըգտա
հալը իւմիւտսիզ տիր. քէնտիսի իչիւն հիչ պիր
շէյ էտէմէզ: «Փաքը նափաքտան քի'մ չըգա-
րա պիլիր. հիչ քիմսէ»: «Կիւնահքեար Ալլա-
հըն շէրի'աթընա իթա'աթ էթմէզ, հէմ տէ է-
տէմէզ»:

Ֆէսատ Ը քիւլլի թա'պիրի պա'զը իրիւ-

Թիյանլարը տէհչէթէ տիւշար էտէր. ֆագաթ
 պէօյլէլէրին ի'թիրազը թա'լիմտէն իսէ թա'պիւ
 ըն գարշը տըր. չիւնքի մէզքիւր սէօզ գուլազա
 փէք նախօշ սուրէթտէ կէլտիյինտէն եանլըշ
 աշլաշըլմասընա մէյտան վար տըր: Մէզքիւր
 ֆէսատ ը քիւլլի քէլամը, հէր ատէմ' օլա պիւ
 տիյի տէրէճէտէ ֆասիտ վէ քէօթիւ տիր տէ
 մէք մա'նասընտա օլմայըպ, իլլա ինսան թա
 պի'աթը կիւնահա մէյյալ տըր. իւք վալիտէյ
 նիմիզ կիւնահ իշլէտիքլէրինտէ անլէրին բու
 հընտա պիր ֆէսատ թօխուամու, եա'նի ղիւր
 ըիյէթլէրի արթարգճա արթըպ թէքէսսիւր
 էտէն պիր թօխում փէյտա օլտու տէմէք տիր:
 ինսան կիւնահա տիւշտիւյիւնտէ, ղէմին տիքէն
 վէ խաշագ վէ սա'իր մուզիորո նէսնէլէր պիթիւ
 մէք լա'նէթինէ մազհար էտիլտիյի կիպի, ճին
 սիմիզ տախի լա'նէթ ու պէլիյէյէ կիրիֆթար
 էտիլտի: Հազրէթ ի Ատէմ' իլէ էտիլէն 'ահտ
 քէնտիսի վէ նէսլի իչիւն օլուպ, նէսլի տախի
 անըն կիւնահ վէ ֆէսուտընա հիսսէտար տըր:
 Շիւմիքի միւթալա'ամըզ ինսանըն կիւնա
 հընըն ճիւրմիւ հազգընտա տէյիլ, իլլա անըն
 նէթիճէսի հազգընտա օլաճագ տըր: Ճինսի
 միզ իւզէրինէ անըն նէթիճէսի' սալահ ը աւ
 լինին ղայպը վէ թապի'աթըմըզըն պօղուլմասը
 օլմուշ տըր:

Ֆէսատ իչիւն իւլէ տէտիք իսէ, պօղուլ-

լուգ «Ինչն թապի՛աթըմըզա թէ՛ալլիւգ էթ-
տի մա՛նասընտա , եա՛նի ըուհ վէ ֆիքը
վէ ճէսէտ անըն հիւքմիւ ալթընտա տըր : ճէ-
սէտ հիւսն ու էնտամա մալիք օլա պիլիր իսէ
տէ , եինէ անտէ էօլիւմիւն թօխումու մէվ-
ճուտ աըր : Ֆիքը քէսկին վէ գուվվէթլի օլա
պիլիր , ֆազաթ զէվալ պուլաճագ տըր : Բուհ
պիր կիւնահ իրթիքեապընտա պուլունմամըշ
օլա պիլէ , անտէ կիւնահա տօղրու մէյլ մէվ-
ճուտ տըր : Տիքէն թօխումընտան աիքէն հա-
սըլ օլաճաղը , վէ պիր թօփ կիւլլէսի պրա-
գըլտըգտա եէրէ տիւշէճէյի մուհագգագ
օլաղըր կիպի ինսանտա ֆէսատա տօղրու օլան
մէյլ տախի ՚ինայէթ ի իլահիյէ իլէ զապթ է-
տիլմէտիյի թագտիրտէ քէմալէ վարըպ կիւ-
նահտա գարար գըլաճաղը մուհագգագ տըր :
Քէլամ ը Շէրիֆին թագրիրի պու պապտէ
փէք վազըհ տըր : Ինսանը՝ խաթա վէ կիւ-
նահլարտա էօլմիւշ տիր՝ տէյիւ վասֆ էտիյօր :
«Ֆէսատ ը քիւլլի» թա՛պիրի նախօշ պիր սէօզ
իսէ տէ , էօլիւ տահա նախօշ տըր : Պունու
իսթի՛մալ էթմէքտէ ըէսուլըն տէմէք իսթէտիյի
պու տըր քի , իլք տիւշիւշ սէպէպիյլէ ճինսիմիզ
կիւնահա օլ տէրէճէ մէյլ էթտի քի , Ալլահըն
՚ինայէթի օլմատըգճա , ինսան էօլիւ պիր ճէսէտ
կիպի գուվվէթսիզ հալտէն գուրթուլամազ : «Մն-
տէն եէտիյին կիւնտէ մութլագա էօլիւրսիւն»

քէլամը իթմամ օլունտու : «Պիր ատէմին վասը-
թասըյլէ տինեայա կինահ, վէ կինահ վա-
սըթասըյլէ էօլիւմ կիրտի» : Պօղոսա՝ «Ատէմ-
տէ ճիւմէսի էօլիւրլէր» աէտիրէն, Դաւիթէ՝
«Իշթէ չէրը իլէ տօղտոււմ» տէյիւ նիտա էթ-
տիրէն, վէ Բոբա՝ «Փաքը նափաքտան քիմ
չըգարապիլիր» տէտիրէն պու տույղու իտի :
«Թէնտէն տօղան թէն տիր» : «Ճիսմանի էֆ-
քեար Ալլահա 'ատավէթ տիր» : «Ձիրա պիզ
ճիսմանի իքէն, չէրի'աթ վասըթասըյլէ վու-
գու'ա կէլէն կինահլարըն հէվէսլէրի էօլիւմէ
սէմէրէ կէթիրմէք իւզրէ ա'զամըզտա 'ամիլ
իտի» : Մէզքիւր թա'լիւմ հազգընտա պուն-
լարտան գուվվէթլի թա'պիրաթ մէյտանա
կէթիրէն պիր լիսան օլա պիլի'ր մի : Հազրէթ ի
Ագամըն տիւչմէսի հէմ քէնտինի վէ հէմ
զիւրըիյէթինի էօլիւմ տէրէճէսինտէ չարէսիզ
պիր հալա կիրիֆթար էյլէտի : Էօլմիւչ ճէսէտ
չիւրիւքլիւյէ եիւզ թուլթուրղը կիպի ճան տախի
քէնտի խարապընա տօղրու գօշար :

Թէճէտտիւտ էթմէմիչ պիր աատէմին քէօթիւ-
լիւյէ գապիլիյէթի տէրէճէսինտէ ֆէնա, վէ եա-
խօտ էթրաֆընտա պուլունան նիչէլէր գատար
քէօթիւ օլմամասը միւմքին տիր : Թապ'էն տօղ-
րու, միւսթագիւմ իւլ աթվար, վէ պէտ խույլար-
տան 'արի պիր քիմնէ պուլունմասըյլէ, տիկէր-
լէրէ նիսպէթլէ էյի վէ սէվիլիր պիր զաթ օլմասը

գապիւ տիր: Ճիւմէմիւ տախի պու միսիլլու
ատէմէր թանրըրզ: Շէրրին թօխումու ֆիլ
վագը՝ անըն գալպինտէ նէշվ ու նիւմա պու-
մամըշ իսէ տէ, եինէ օրատա մէվճուտ տըր.
սահիհ տիր քի կիւնահ ՚իլլէթի անտէ տահա
իլէրի վարմամըշ իսէ տէ, միւհլիք պիր ՚իլլէթ
հալինտէ անտէ մէվճուտ պուլունտըրը տախի
սահիհ տիր: Շէհվէթ քի շէրրէ օլան մէյլ ի
թապի՛ի տիր, զապթ օլունա պիլիր, վէ լաքին
պիր տէֆ՝ա համիլէ օլունա կիւնահ տօղուրըր,
վէ կիւնահ քէմալինի պուլտուգտա էօլիւմ
տօղուրըր: Շէհվէթ, կիւնահ վէ էօլիւմ քէլի-
մէլէրի՝ թապի՛ի ինսանըն թէտիննիսինն տէ-
րէճէլէրինի կէօսթէրիլէր: Թօխում վէ ՚իլ-
լէթ, շէհվէթ վէ ֆէսատ մէյլի թա՛պիրա-
թընըն մա՛նասը պիր տիր: Պունլար տէմէք
տիր քի, ինսան կիւնահա տիւշմէսի սէպէ-
պիլլէ պօղուգ պիր թապի՛աթ սահիպի վէ
ֆէսատա մա՛իլ պիր զաթ օլտու. «Ճիսմանի
էֆքեար էօլիւմ տիր»: Պու էօլիւմ, եա ֆէ-
սատ վէ եախօտ ֆէսատա տօղրու օլան մէյլ
փէտէրտէն էվլատա միրաս գալան պիր ՚իլ-
լէթ օլուպ, անճագ իւշիւնճիւ վէ տէօրտիւնճիւ
նէսլէ տէյիլ իլլա պիւթիւն նէսլէ կէչեր:

Թամմ պուրատա պա՛ղըլարըն էօնինէ պիր
կիւճիւք չըգար: Ալլահ քէրիմ վէ շէֆիգ պիր
ֆէտէր օլտըրընտան, իքի ատէմին կիւնահը

սէպէպինտէն պիւթիւն ինսան ճինսինի պէ-
լայա կիրիֆթար էթմէք էլպէթթէ իսթէմէզ:
Պագ շու նազիք վէ լաթիֆ չօճուղա: Պու
տիւնեանըն նուրընա կէօզլէրի տահա հէնուզ
աչըմըշ. բուհու՝ ֆի'իլի օլան կիւնահտան
'արի տիր. տահա խայր իլէ շէրր պէյնինտէ
օլան ֆարգը անլամայօր: Պունտա, պիլա շիւպ-
հէ, ֆէսատ եա կիւնահըն թօխումու պուլու-
նամազ: Գէնտի վալիտէյնի, վէ եախօտ ինսան
ճինսինին վալիտէյնի իւզէրինէ թագրիր օլու-
նան լա'նէթ պիլա շիւպհէ պունա իսապէթ
էտէմէզ: Տիկէր պիր չօճուղա պագալըմ. պու-
նուն սիննի այլար վէ հաֆթալար իլէ տէյիլ,
իլլա կիւնլէր իլէ հիսապ օլունուր իքէն պիլէ,
հէքիմ անըն իւզէրինտէ չիւրիւքիւք 'ալամէթ-
լէրի միւշահէտէ էթմէքտէ, վէ շայտ եաշա-
սա պիլէ 'էօմրիւ մէքրուհ պիր խասթալըգտան
'իպարէթ օլաճաղընը պիլտիրմէքտէ տիր: 'Ա-
ճէպա նի'չիւն. պու չօճուգ հիչ պիր կիւնահ
իչլէմէմիշ տիր: Պուրասը սահիհ տիր. ֆագաթ
փէտէրինին կիւնահը անըն գան տամարլա-
ընտա ճէվէլան էթմէքտէ տիր:

Թապի'ի հագիգաթլար՝ միւշապէհէթ թարի-
գիյլէ, բուհանի հագիգաթլարը անլամամըղա
եարտըմ էտէրլէր: Փէտէրտէն էվլատա կէչէն
ճիսմանի գէհր՝ Ադամըն տիւշիւշիւնտէն պէ-
բու ճինս ի ինսանը պէլիյէյէ կիրիֆթար էթ-

միշ օլան ֆէսատա, եա'նի օլ բուհանի զէհրէ
 կիւզէլ պիր միսալ տըր : Զօճուգլար պիր գաչ
 այլըգ օրնազտան, անլէրտէ պու ֆէսատըն սէ-
 մերէլերի կէօրիւմէյէ պաշլար : Հիւսն վէ լէ-
 թաֆէթ ճիհէթիյլէ պի էմսալ օլա պիլիւրլէր .
 եինէ տէ, անլէրի փէք չօգ սէվէնլէր պիլէ
 անլէրտէ ֆէսատա տօզրու պիր մէյլ ի թապի'ի
 պուլունտըղընը փէք ա'լա պիլիւրլէր : Անլէրտէ
 թէրսլիք պաշ կէօսթէրիր . անըն 'ադապինճէ
 հիլէ փէք իրագտա տէյիլ տիր . խօտպինլիյին
 հիւքմիւ ալթընտա պուլունըրլար : Պա'զէն
 մէլէք տիրլէր, պա'զէն տէ պիր շէրիր բուհըն
 զապթը ալթընտա պուլունըրլար : Պունլար
 փէք քիւչիւք օլուպ խայր ու շէրրի տահա
 սայքի հիչ թէֆրիգ էտէմէզլէր տէրսին : Փէք
 ա'լա, տէտիյին կիպի օլսուն . ֆագաթ չու-
 բասըտա մուհագգագ տըր քի, պու քիւչիւք
 չաղլարընտա պիլէ քէնտիլէրտէ կիւնահա տօզ-
 րու պիր մէյլ պուլունտըղը զահիր օլուպ ֆի-
 թապը Մուգատտէս տախի պու գաւլլա մէ-
 թանէթ վէրիր : “Շէրիրլէր բահմտէն պէրու
 զէլալէթտէ տիրլէր . պաթընտան պէրու սա-
 փըպ եալան սէօյլէրլէր” : Պիր պաշգա այէթ
 “ինսան գալպինին թէսավվուրու սէպավէթին-
 տէն պէրու շէրիր տիր” տէյիլ պույուրըր :

Զօճուգլարըն փաքըղա նիւմունէ մագամընտա
 կէօզէտիւմէլէրինէ սէպէպ պու տուր քի, ան-

լէրտէ օլան պօղուգ թապի'աթ՝ ֆի'իլէն կիւ-
նահ իրթիքեապընա, պէօյիւք ատէմլէրտէ օլ-
արղը գատար վասի' մէյտան պուլմաարղըն-
տան քէնտի քէմալընը տահա կէօսթէրէմէմիշ
տիր: Երլլար թէքէսսիւր էթտիքճէ, ֆէսատը
թապի'ի տախի տահա զիյատէ զահիր օլուպ՝
Յորըն՝ « ինսան քի ֆըսգը սու կիպի իչէր »
տէսիյի սէօղլէր թէհապգիւգ էտէլ: Պու աէ-
մէք տիր քի, սուսուզ ատէմէ սու իչմէսի
թապի'ի օլտըղը կիպի, ինսան տախի թապի-
'աթը իգթիզասընտան կիւնահա մէյյալ տըր:

Հազրէթ ի Սգամ կիւնահ իլլէմէմիշ օլսա
իտի, քէնտի վէ քէնտի իլէ պէրապէր, վէքիլի
մագամընտա պուլունտըղը ճինս ի ինսան պիթ
թապի' գուտսիյէթէ մէյյալ պուլունաճագ-
իտի: ինսանըն Ալլահ իլէ տէրունի իւնսի-
յէթտէ պուլունմասընա հիշ պիր մանի' օլմա-
յաճագ իտի: Օ զէման, մուհապպէթ մուգատ-
տէս նէսնէլէրտէն այրըլմագ, վիճտան քէն-
տի տէլալէթինտէ հագգտան սափմագ, վէ ի-
րատէթ ի ինսանիյէ իրատէթ Ուլլահտան սա-
ղա եա սօլա շաշմագ պիր հալտէ պուլու-
նուր, իտի: վէ լաքին ինսան իլք հալըն-
տան աիւշմէսի սէպէպիյլէ, մուհապպէթ,
վէ զամիր, վէ իրատէթ վէ հաթթա պիւթիւն
թապի'աթը ֆէսատ մէյլ իլէ պօղուլտու:
Շէօյլէքի շիմտի անըն մուհապպէթի 'ալի նէս-

նէլէրէ տէյիլ իլլա ֆանի շէյլէրէ, վէ հաթթա, նիշէ տէֆ'ա քէօթիւ նէսնէլէրէ տօղրու տըր: Էֆքեար Ը ճիսմանիյէ Ալլահա 'ատաւէթ տէ պուլունտըղընտան Ալլահըն նիհայէթսիզ մուհապպէթ վէ գուտսիյէթի անտէ մուհապպէթ հասըլ էթմէզլէր: Գալպին 'ատաւէթի զապթ ալթընա կիրմէքտէն իմթինա' իլէ աչըգտան թուղեան էտէր: Ինսան պուֆէսատընը չօգ քէրրէ, Ալլահա տօղրու պուղզունտա տէյիլ, իլլա տահա զիյատէ գայտսըղլըդ վէ վաղիֆէսիզլիյինտէ կէօսթէրիյօր: Ճիւմլէ էֆքեարլարընտա Ալլահ եօգ տըր: Գալպլէրի պաշգա նէսնէլէրտէն օլ տէրէճէ թութուլ մուշ քի Անը խալիս մուհապպէթլէ սէվէմէզլէր:

Վիճտան տախի եօլտան սափմըշ տըր: Պիր մուգատտէս զաթըն զամիրինէ մախսուս օլան 'ատաւէթլէ շէրրի հիւքմ' վէ խայրը թահսին էթմէքտէ տէյիլ տիր: Պա'զէն օլ տէրէճէ պօղուլմըշ օլույօր քի, քէօթիւյէ էյի, վէ էյիյէ քէօթիւ տէյօր. զուլմէթի նուր, վէ նուրու զուլմէթ եէրինէ գօյօր:

Իրատէթ տախի արզուլար վէ վիճտան իլէ միւթթէֆիդ օլուպ սահիպինի տա'իմի 'իսեանա թէշվիդ էտէր: Յիսուս «Պանա կէլմէք իսթէմէղսինիզ քի, հայաթընըղ օլա» տէտի: «Պէնիատէմին գալպի քէօթիւլիւք էթմէք արզու-

սուլէ տօլու տըր :” Էյիյի պիլիր Լփէն քէօ-
թիւյիւ սէչէրլէր : Իրատէթ պիր թէրազի օ-
լուպ անըն օգու տա”իմա աղըր օլան թարաֆա
էյիլիր : Գուտսիյէթ , սա’ատէթ վէ Ալլահն
’իզզէթի գատար մուհիմմ շէյլէր եօգ իսէ տէ ,
ինսանըն իրատէթի պօզուլմըշ օլաղըր սէ-
պէպտէն պուշարըր թէրքլէ քէօթիւլիւյէ մէյլ
էտէր : Ա’զալարտա ’ագլըն գանուռու իլէ
ճէնքլէչէն , վէ ատէմի կիւնահըն գանուռնա
էսիր էտէն պիր գանուռն վար տըր : Պիւ-
թիւն ինսան ճինսի պու էսարէթ եա բու-
հանի էօրիւմ պէնտինտէ պուլընուպ’ անտէն
գուրթուլմագ իչիւն եէնիտէն տօղմագլըգտան
պաշգա չարէ եօգ տըր : “Պիր քիմսէ եէնիտէն
տօղմայընճա , Ալլահն մէլէքիւթիւնիւ կէօ-
րէմէղ” :

’Իլմ ի իլահիյէ թէ’ալլիւգ էտէն մատտէ-
լէրտէ թէսավվուր վէ թէխայյիւլլէրինէ մէյ-
տան վէրէն նիչէլէր կիւնահ մէս”էլէսինի Ատէն
պաղչէսինտէն էօթէ կէօթիւրիւպ անըն մէն-
պա’ընը պուլմաղա , վէ կիւնահըն մուճիտի Ալ-
լա’հ մը տըր , վէ եախօտ , գուտտուս վէ ’ատիլ
օլան պիր Ալլահ կիւնահըն զուհուրընա նէ⁶
սէպէպտէն միւսա’ատէ էյլէտի կիպի սու”ալ-
լարա ճէվապ թէրթիպ էթմէյէ գալգըշըրլար :
Պու սու”ալլար հագգընտա ֆիթապը Մու-
գատտէս պիր մա’լիւմաթ վէրմէղ , վէ թա-

պի'աթ տախի սիւքիւթ էտէր : “Պիր ատէմին
 իթա'աթսըզլըղը սէպէպինտէն չօգլարըն կիւ-
 նահքեար օլտըղընը ,” “Պիրինին մա'սիյէթի
 սէպէպիյլէ էօլիւմ սալթանաթ էթտիյինի”
 պիլիր իզ : Կիւնահըն սալթանաթ սիւրտիյիւնիւ
 հէմ քէնտի գալպիմիզտէ հիսս վէ հէմ պաշ-
 գալարըն 'էօմրիւնտէ միւշահէտէ էթմիշ իզ :
 Պօզուգ գալպլէրտէն “Էֆքեար ը ֆասիտէ վէ
 գաթլ վէ զինա վէ ֆիւճուր, վէ սըրգաթ վէ
 եալան շէհատէթ վէ քիւֆօ սիւտուր է-
 տէր” : Պու շէյ ինսան թապի'աթը հազգընտա
 պիր գազա վէ եախօտ անըն անճազ տրատա
 պիր զուհուր էտէն նէթիճէսի օլմայըպ, ֆասիտ
 վէ կիւնահա մէյյալ գալպլէրին թապի'ի սէ-
 մէրէսի տիր : Յիլվազը' պու շէյլէր ֆէնա տըր .
 ֆազաթ Ալլահ' ճինսիմիզի պուլունտըղը ֆէ-
 սատտա քէնտի հալինէ թէրք էթմիշ օլսա իտի,
 տահա պէտթէր օլաճաղը շիւպհէսիզ իտի :
 Ալլահ միւտախէլէ էթմէտիյի թագտիրտէ
 պէշէրիյէթին հալի նէրէլէրէ վարաճաղընը
 ալլամագ իսթէրսէն, րօմայլըլարա օլան րի-
 սալէնին իւշիւնճիւ պապընա միւրաճա'աթլէ
 Ալլահտան ուզագ եաշայան ատէմլէրին վաս-
 ֆընը օգու :

Էօլիւմիւն սալթանաթ սիւրտիյիւ, վէ անըն
 թօխումու հէր ճանտա պուլունտըղը ճիւմլէյէ
 մա'լիւմ տիր : Լաքին պունուն սէպէպի նէ°

տիր : Չօգ 'ալիմէր պունա պիր ճէվապ պուլմագ-
իչիւն նաֆիլէ եէրէ եօրուլարըլար : Կիւնահըն
ասլը մէս'էլէսի' պու անէտէք հիչ պիր ինսա-
նըն չէօզէմէտիյի պիր տիւյիւմ' օլմուշ տըր :
Պու խուսուս Ալլահըն էսրարընտան պիրի տիր :
Պունա սարֆ օլունան վագըթ տուրմայըպ
քէնտի պաշընա իլ էլ էպէտ հարէքէթ էտէն
պիր մաքինա պուլմագ իչիւն սարֆ օլունան
վագըթ կիպի պօշունա կէչէր : Մէտրէսէվիլէր
պունուն թէֆթիչիյլէ մէշղուլ պուլունարագ
պու պապտէ եիւզլէրճէ քիթապլար վէ օն
պիկլէրճէ սահիֆէլէր թահրիր էթտիքտէն
սօնրա , իչպու 'ատիլ վէ գուտտուս օլան Ալ-
լահ տիւնեայա կիւնահըն տուխուլինէ նէ' սէ-
պէպտէն միւսա'ատէ էյլէմիշ տիր մէս'էլէսի
եինէ էվլէլքի կիպի սըրր հալինտէ գալմըշ
տըր :

Պու մատտէյի պու սըրատա մէյտանա կէ-
թիրմէմին պիր սէպէպի շու տըր քի , եագըն-
լարտա , 'ալէնի նութգ էտէնլէրիմիզտէն պիրի ,
թէգատտիւմ նամընա օլարագ պու խուսուսըն
մուֆասսալ պահսընա կիրիչիպ , իւշ 'ասր էվ-
վէլին իսպաթ վէ իղահաթընա միւրաճա'աթ
էյլէտի : Գատիւմ զէմանլարտա մանասթըր
քէօշլէրինէ չէքիլմիշ օլան ըահիպլէր' Կա-
յէնին զէվճէսի հանկը գապիլէտէն , ինսան
ճանընըն պէօյիւքիւյիւ նէ գըթ'ատա , վէ

կիւնահըն ապը եա սէպէպի նէ օլտըղը կիպի մուհիմմ մէս"էլէլէրէ սէնէլէրճէ վագըթ վէրէ պիլիւրլէր իտի : Պիր իյնէնին ուճընտա գաչ ճան տուրա պիլիւր օլտըղընըն հիսապընա կիրիշիպ պուտըղլարը ըագամը քէմալ ը թէմ քինլէ գայտ էտէրլէր իտի : Էտէճէք պաշգա իշլէրի եօգ իտի : Վէ լաքին պօշ թէսափլուր վէ թէխայիւլ իշիւն պիգիմ վագթըմըղ եօգ տըր : Պիրիմ թէֆթիշիմիղ վէ տինիմիղ պիր մագսէտէ մէպնի տիր : Ֆէսատ ը ինսանի շէքք ու շիւպհէ գապուլ էթմէղ պիր մէս"էլէ տիր : Անըն զուհուրընա Ալլահըն նէ սէպէպտէն միւսա'ատէ էթմիշ օլտըղընը հիշ քիմսէ անլ լայամաղ : Անը արամագ համագաթ տըր :

Պիր ատէմ Նիակարա նէհրի իւզէրինտէ գալըգ իշինտէ օլարագ ագըպ կէլիյօր : Մէրգում հէր տագիգէ անըն ուշրումընա տօղրու եագլաշ մագտա օլտըղընը պիլտիյինտէն , էօլիւմ կէօղիւ էօնիւնտէ օլտըղընը հիսս էտիյօր : Օրատա մէվ ճուտ օլան ագընթը մա'լիւմ տիր . լաքին ագընթըլը հուսուլէ կէթիրէն ինճիզապ վէ թէճագիւպ տէտիքլէրի օլ կէօրիւնմէղ գուվլէթ անլաշըմասը մուհալպիր սըրը տըր : Իմտի շու ատէմ օ ալա տա քիւրէյի էլինտէն պրագըպ պու ագընթըլըն սէպէպի նէ իտիյինի տիւշիւնի'ւր մի : Խայր , շիմտի մէս"էլէ պաշգա , եա'նի անըն ֆիքըրինի իշղալէտէն էօլիւմաէն գուրթուլմաղա պիր

եօլ պուլմագ մէս"էլէսի տիր : Պու սէպէպտէն
այադլարընը կէրէր , քիւրէյէ սըգը սըգը եա-
փըչըր , վէ էլինտէն կէլէնի էթմէք իւզըն վիւ-
ճուտընտաքի հէր սինիր տէմիր քէսիլըր : Պի-
զիմ հալիմիզ 'այնէն պէօյլէ տիր : Մուխա-
թարա պէլլի տիր , անա շէքք ու շիւպհէ իս-
թէմէզ : Ճանըմըզ իսէ , Պունուն սէպէպի նէ՞
տիր՝ տէյիւ տէյիլ , իլլա Պունտան գուրթուլ-
մամըզըն եօլու նէ՞ տիր՝ տէյիւ ֆէրեատէտիյօր :
Թէհլիքէլի խասթալըգտան թութըլան պիր
ատէմ՝ Նասըլ օլտու տա պու 'իլլէթ իւզէրիմէ
կէլտի , վէ եախօտ՝ Տիւնեատա խասթալըգլարըն
պուլունմասընա 'աճէպա նէ՞ սէպէպտէն միւ-
սա'ատէ օլունտուն՝ կիպի սու"ալլար իլէ իշթի-
ղալ էթմէյիպ , իլլա եէքտէն պունուն չարէսի նէ
տիր , վէ գուրթուլմամա իւմիտ վար մը տըր
տէյիւ արաչտըրմաղա գալգըչըր :

Պէօյլէճէ պիզ տախի գալպին ֆէսատընա
աչինա , վէ անըն պիզի իլգա էտէճէյի թէհ-
լիքէյէ ալեհա՝ օլտըղըմըգտա , իլք էտէճէյի-
միզ անտէն գուրթուլմանըն չարէսինէ պագ-
մագ տըր : Կիւնահըն թէֆթիշ ու թէհարրի-
սինէ թէշէպպիւս էթմէք՝ կիւնահ.քեարը անտէն
գուրթուլմագլըղըն չարէսինի արամաղա գըլա-
ղուզլատըղը զէման խայըլը պիր թէշէպպիւս
սայըլըր : 'իլլէթ տահա պիտայէթինտէ տէ օլսա ,
վէ եախօտ ֆէնա տէրէճէլէրինէ տէ վարմըշ օլ-

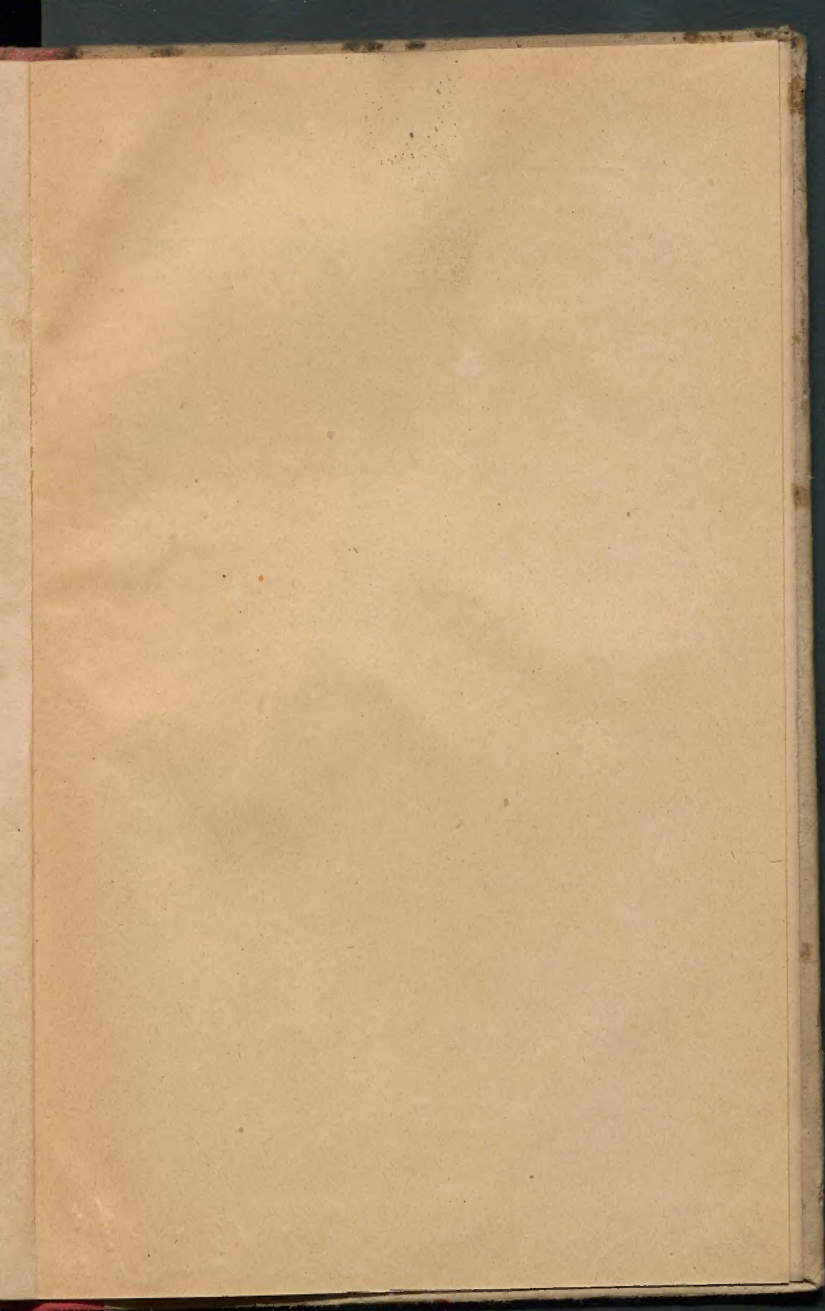
սա, իւմիտ վար տըր : Պէօյլէլէր իչիւն ճիլ'ատտա պէլէսան , վէ եագընընտա միւրիւվլէթլի պիր Հէքիմ վար տըր : Քիթապ ը Շէրիֆտէ ֆէսատ վէ ճիւրմիւմիւզիւ ի'լան էտէն այէթլէր շիֆասընըն թարիգինի տէ պիլտիրիյօրլար : “Էյէր պիրիւնին խաթասըյլէ չօգլար էօլտիւլէր իսէ , տահա զիյատէ Ալլահըն 'ինայէթի վէ պիր ատէմին , եա'նի Յիսուս Քրիստոսըն 'ինայէթիյլէ օլան 'աթիյէ չօգլար իւզէրինէ զիյատէլէշտի” : “Ձիւնքի պիզ տահա զա'իֆ հալտէ իքէն , Քրիստոս ֆասըգլար իչիւն վագթընտա ֆէտա ի ճան էթտի” : “Հէր իման կէթիրէն խէլաս պուլաճագ տըր” :

Հէքիմ վէ չարէ Քրիստոս տըր : Անսըզ խէլասա իւմիտ եօգ տըր : Ատէմ քէնտի գուվ վէթիյլէ կիւնահտան իֆագաթ պուլամագ : Էյի գարարլարա կէլէ պիլիր . աթվար ը հասանէ սահիպի օլապիլիր . վէ լաքին պիր չալը էրզ աղաճընա թէհավվիւլ էտէմէտիյի , վէ եախօտ մարազլը պիր ատէմ քէնտի տիւչիւն մէսի սէպէպիլլէ գանընը թէմիլլէյէմէտիյի միսիլլիւ , օ տախի քէնտի թապի'աթընը թէպտիլէտէմէզ : Պէօյլէ միւհլիք պիր 'իլլէթ սահիպի օլան ատէմ հէքիմէ կէլիր . վիւճուտընտաքի հայաթընըն մէնպա'ը զէհիր իլէ մէմըուճ տըր . չէհրէսի վէ ճէսէտի մէնֆուր եարալարլէ գափլանմըշ տըր : Հէքիմ կէօրիւպ թէրահհիւմ

էտէր, վէ՛ Պունլարը թէմիզլէրիզ, իւզէրլէրինէ
 իֆազաթպախշ մէրհէմ սիւրէրիզ. չօղա վար-
 մազտան շիֆա պուլուրլար. ֆազաթ պու գա-
 տարը քեաֆի տէյիլ տիր. պու եարալար տէ-
 րինտէ վէ գանտա օլան պիր ՚իլլէթին խարիճ-
 տէ կէօրիւնէն ՚ալամէթլէրի օլտրգճա, սատէ
 երյգամազ վէ մէրհէմ սիւրմէք քիֆայէթ
 էթմէզ: Պիր չալլտան տիքէնլէրի գօփարտը-
 ղըկտա թէքրար տիքէն պիթախի կիպի, պու
 եարալար տախի, վիւճուտըն պիր եէրինտէ
 զա՛խպ օլսա, պաշգա պիր եէրինտէ զուհուր
 էտէր: Իսթի՛մալ օլունան ՚իլամ ՚իլլէթին
 քէօքիւնէ թէ՛ սիր էթմէտիքճէ, անա սէպէպ օ-
 լան զէհրի տէֆ՛ էթմէտիքճէ, հազիզի շիֆանըն
 իմքեանը եօզ տըր, տէր: Պի՛այնիհի, ինսանըն
 ֆէսատընը քէօքտէն թէմիզլէյէն պիր չարէ
 իսթի՛մալ օլունմատրգճա, անըն իչիւն խէլաս
 միւմքինսիզ տիր: Ինճիլին կէթիրտիյի միւթտէ
 իշթէ պու տըր: «Պաշգա պիր զաթտա խէլաս
 եօզ տըր. չիւնքի սէմա ալթընտա, նաս արա-
 սընտա վէրիլէն պաշգա պիր իսմ եօզ տըր քի՛
 անընլէ խէլաս պուլա պիլլէիմ»:

Էյի գարարլար ֆա՛խտէտէն խալի տէյիլ
 տիր. լաքին էն մուհիմմ վէ իլք շէյ կիւնահա
 օլան մէյլի գալտըրըպ տա եէրինէ մուհապ-
 պէթ թէ՛ սիս էտէն, թաշ գալպի ալըպ տա
 եէրինէ էթտէն գալպ գօյան Զաթա թէվէք-
 քիւլ էթմէքլէք տիր:

Պու պէօյիւք Հէքիմին իշի՝ Սղամըն կիւնահա տիւշմէսինին նէթիճէլէրինի պիրտէն տէֆ՝ էթմէզ։ Ինսան եհնէ թէճըրիպէյէ հէտէֆ տիր, շու գատար քի, շիմտի անտէ եէնի վէ տիրի պիր գանուռն մէվճուտ տըր։ Էվվէլ զուլմէթ արայան ճան շիմտի նուրա թալիպ տիր. էվվէլ շէրրի սէվէն շիմտի սալահը սէվէր։ Անըն մուհապպէթի արթըգ 'ալի նէսնէլէրէ թէրֆի՝ էտիլմիշ, վիճտանը թէնվիր օլունմըշ, վէ իրատէթի Սլահըն իրատէթինէ թապի՝ տիր։ Էյէր Շէյթան անը կիւնահա թէշվիգ էտէրսէ, Էլք իշի՝ Շէյթանա զալիպ կէլմիշ Օլանըն մու'ա վէնէթինէ միւրաճա'աթ էթմէք տիր։ Շէյթանըն իղվալարընըն գուլվէթինի Խրիսթիյան գատար էյի պիլէն պիր քիմնէ եօգ տըր. անա մուգավէ մէթ իշիւն սէմատան քէնտինէ ի'թա օլունան գուլվէթի պիլտիյի թագտիրտէ քէնտի գատար մէս'ուտ օլան տա պուլունմաղ։ Իմտի կիւնահը թէֆթիշ վէ միւթալա'ա էթմէքլիք Խրիսթիյանը 'ազիմ մէսէրրէթէ գըլաղուզլասա կէրէք տիր. զիրա սօն նէթիճէ պու տըր. «Կիւնահըն արթտըղը եէրտէ 'ինայէթ զիյա տէսիյլէ արթտը. թա քի կիւնահ էօլիւմլէ սալթանաթ էթտիյի միսիլլիւ, 'ինայէթ տալիս Բապպըմըզ Յիսուս Գրիստոս վապըթա օլաւազ, սալահլէ էպէտի հայաթ իշիւն սալթա նաթ էտէ»։

48 $\frac{1}{2}$

